

Dilimiz ve halayımızla faşizme geçit yok!

Jin
81. SAYI

Öznur Değer
Dijitalleşen çağda kapitalist modernitenin en önemli sacayağı: Irkçılık

Ayşe Acinikli
“Yasal yanlışlar”

Dilan Güvenç
Türkiye’de Kürtlerin anadilde eğitim deneyimi

Beritan Elyakut
Çocukların gözü üzerimizde: Söz vakti değil eylem vakti

Hicran Urun
Kapitalist patriyarka ve kadın emeği

İÇİNDEKİLER

1 Dijitalleşen çağda kapitalist modernitenin en önemli sacayağı: Irkçılık

Öznur Değer

5 “Yasal yanlışlar”

Ayşe Acinikli

9 Türkiye’de Kürtlerin ana dilde eğitim deneyimi

Dilan Güvenç

13 Çocukların gözü üzerimizde: Söz vakti değil eylem vakti

Beritan Elyakut

16 Kapitalist patriyarka ve kadın emeği

Hicran Urun

Dijitalleşen çağda kapitalist modernitenin en önemli sacayağı: Irkçılık

Öznur Değer-15 Eylül 2024

Gelişen teknoloji ile ırkçılık sadece fiziki bir saldırı değil, düşünsel bir saldırı halini de aldı. Öyle ki en çok dijital medya platformlarından artık ırkçılık kendini örgütler oldu. Kadına yönelik saldırılar, çocuğa yönelik saldırılar, azınlıklara yönelik saldırılar, dezavantajlı gruplara yönelik saldırılar, işçilere, emekçilere, dile, kültüre, sanata ve “yaşam”ın tüm alanlarına yönelik saldırılarda dijital medya en aktif rolü oynuyor

Çağın en büyük hastalığı olan ve insanı kanserleştirdiği gibi birer ideolojik ve gönüllü köle haline getiren kapitalist modernite, kendini her dönem yeni argümanlar üzerinden besler. Kendini sürekli yenileyerek çağa uyarlayan modernite, dijital çağın da gelişmesiyle yeni argümanlar üretmeye devam ediyor. Kapitalist modernite, en önemli projesi olan ulus-devlet üzerinden ideolojisini cinsiyetçilik, milliyetçilik, ırkçılık ve militarizm şeklinde topluma empoze etmeye çalışır. Bu ideolojiler toplumda karşılık buldukça toplum içerisinde ayrıştırma, nefret, ötekileştirme giderek yaygınlaşır. Ulus-devletin kendini en çok beslediği sacayak ise ırkçılıktır.

Peki nedir ırkçılık? Sözlüğe baktığımızda, “kendi ırkını öteki ırklardan üstün sayma ve siyasal tutumunu buna dayandırma eğilimi”, “farklı bir ırk veya etnik kökene sahip oldukları için diğer insanlara yönelik önyargı, ayrımcılık veya düşmanlık”, “insanların toplumsal özelliklerini ırksal özelliklerine indirgeyen ve bir ırkın öteki ırklara üstün olduğunu öne süren öğretisi” gibi tanımlamalarla karşılaşırız. Ancak yazılı tanımın aksine ırkçılık, bugün daha çok bir yönetim şekli olarak karşımızda duruyor. Kendini ırkçılık üzerinden dizayn eden moderniteye en önemli örneği, şüphesiz Türkiye devlet ideolojisi oluşturuyor.

Ancak tarihsel geçmişi daha derin olan ırkçılık, ulus-devletlerin temel ideolojisi olsa da çıkış noktası irdelenmeye değer. Günümüzde daha çok “bilimsel ırkçılık” olarak tanım

bulan ırkçılığın, birçok türü olsa da özü nefret ve öteki kılmadır. Orta Çağ'dan Yeni Çağa, Yeni Çağ'dan Yakın Çağ'a ve günümüz Dijital Çağa kadar yayılarak devam eden ırkçılık, bugün modern ırkçılık, bilimsel ırkçılık, mikro ırkçılık, örtük ırkçılık, biyolojik ırkçılık, sosyal ırkçılık, dini ırkçılık gibi türlerini daha da artırabileceğimiz başlıklar altında kendini şekillendirir.

Modern ırkçılık; ırksallaştırılmış bir etnisiteye karşı, temelde tek boyutlu bir önyargıyı yansıtan tutarlı bir inanç sistemi olarak tanım bulur. Günümüzde en yaygın ırkçılık türlerinden biri olan modern ırkçılık, ulus-devletlerin de en yaygın kullandığı ırkçılık türlerindedir.

Sistemik ırkçılık olarak da bilinen kurumsal ırkçılık, ırk veya etnik gruba dayalı bir kurumsal ayrımcılık biçimidir. Bir toplum veya kuruluştta var olan ve bazı insanlara sürekli haksız avantaj sağlayarak diğerlerine haksız muamele eden politikaları ve uygulamaları içerir. Bu ırkçılık türüne en iyi örnek olarak işçi-patron, zengin-fakir dualitelerini verebiliriz. Günümüz kar, sermaye ve rant siyasetinde patrona tanınan ayrıcalıklar, işçiye ve emekçiye verilen haklarla kıyaslanamayacak düzeyde olup işçilerin en temel haklarının dahi gaspı anlamına gelebiliyor.

Mikro ırkçılık ise özellikle Türkiye'de en yaygın görülen ırkçılık biçimidir. Farklı ırk, kültür, inanç veya cinsiyete karşı düşmanca ve aşağılayıcı tutum sergiler. Türkiye'de kadına, çocuğa, Kürt'e, Alevi'ye, azınlığa veya dezavantajlı görünen gruplara yönelik yapılan ırkçılık türüdür.

Örtük ırkçılık, en tehlikeli veya sinsi ırkçılık türlerinden biridir. Tarafsız görünen bir kriterin veya uygulamanın belli bir ırk, din, etnik köken veya cinsiyete karşı dolaylı ayrımcılık yapmasıdır. Bunun en yaygın örneğini hukuk ve siyaset sisteminde görmekteyiz. Muhalif olduğunu iddia eden herhangi bir siyasetçinin bir olayı değerlendirirken, olayın öznesine göre (Türk mü Kürt mü, kadın mı erkek mi, Müslüman mı Ateist mi vb.) hareket etmesi durumudur. Veya bir ceza dosyasında failin erkek mi kadın mı olduğuna, adli mi siyasi mi olduğuna bakan bir mahkeme heyetinin kararını buna göre vermesi durumu da bu duruma örnek verilebilir. Esasında ırkçılık yapılmadığı beyan edilse de fiiliyatta yapılan ayrıştırmanın adı ırkçılıktır. Yine bu durumun en yoğun yaşandığı mekanların başında ise cezaevleri geliyor. PKK'li hasta tutsakları ölüme sürükleyen zihniyetin, 28 Şubat mahkumlarını özel af ile tahliye etmesi bu durumun en somut örneğini oluşturur.

Biyolojik ırkçılık, en eski ırkçılık türlerinden biri olup, insan çeşitliliğinin deri rengi, kafatası gibi fenotipik özelliklere göre ayrıştırılmasıdır. Tarihte buna beyaz tenin siyah tene uyguladığı zorbalığı örnek verebiliriz. Siyahilerin yalnızca köle olarak kabul gördüğü ve hatta çoğu zaman yaşam hakkının dahi "efendi"sinin elinde olduğu "ilkel kölelik" dönemi, bu ırkçılık türünün en yoğun yaşandığı dönemdir. Ancak modernitenin yarattığı modern köleler dönemi olan 21. yüzyılda da biyolojik ırkçılık hala katliamlara sebebiyet vermektedir. Bunun dünya kamuoyuna yansıyan en önemli örneklerinden biri, 25 Mayıs 2020 tarihinde ABD'de "beyaz" bir polisin "siyah" olan George Floyd'u katletmesi olayıdır.

Dünyanın birçok yerinde hala ten renginin üstünlüğünü ideolojik olarak içselleştirmeye ve bunu yaymaya devam eden bir sistem var.

Dini ırkçılık ise, resmi olarak kabul gören bir inancın aksini taşıyan kişi veya topluluklara karşı uygulanan ırkçılık türüdür. Türkiye’de Müslüman olmayan toplumların başta Aleviler olmak üzere yaşadığı ırkçılığı tasvir eder. Bunun en önemli örneğini Madımak Katliamı oluşturur. Dini ırkçılığı diğer ırkçılık türlerinden ayıran en önemli özelliği ise, farklı ırkçılık veya ayrımcılık türlerine maruz kalan insanların başka insanlara dini ırkçılığı yapabiliyor olmasıdır. Modernite ve ulus-devlet tarafından bunu sağlamanın en önemli argümanı ise “din kardeşliği”dir. Örneğin, kurumsal ırkçılığa maruz kalan biri, başka bir kişi veya kişiler üzerinden dini ırkçılık yapabilmekte bir beis görmez.

Bir diğer adı yapısal ırkçılık olan toplumsal ırkçılık, toplumdaki bir dizi kurumsal, tarihi, kültürel ve kişilerarası uygulamaya dayalı bir ırkçılık türüdür. Toplumun her düzeyine nüfuz etmesi ve böylece ırksal eşitsizlikleri sürdürmesi nedeniyle en yaygın ırkçılık biçimlerindedir. Bu nedenle toplumu bir bütün olarak değerlendirir. Bir veya daha fazla sosyal veya etnik grubu başarılı olmak için daha iyi bir konuma getirir ve diğer grupları dezavantajlı duruma düşürür, böylece gruplar arasında eşitsizlikler gelişir ve ayrıştırmayı, öteki kılmayı sağlamış olur.

Elbette ırkçılık, bu türlerle sınırlı olmayıp, yaşamın her alanına sirayet eden zehirli hücrelere sahiptir. Geçmiş dönemde, Antik Yunan’dan günümüze modernite, ırkçılık ideolojisini yaymanın en önemli yolunu bilim ve felsefede bulmuştur. Öyle ki ırkçılığın en resmiyet kazandığı dönemlerin başında Aydınlanma Dönemi gelir. Dünyanın en bilinen düşünürlerinden olan Alman filozof Georg Wilhelm Friedrich Hegel, siyahilerin insanlığın yüzkarası olduğunu, Afrika’nın dünya tarihinin bir parçasını oluşturamayacağını söyleyerek, modernitenin ırkçılık değirmenine adeta su taşıdı. Yine bir başka Alman filozof olan Immanuel Kant da Afrika siyahlarının doğadan zeka almadıklarını savunarak, beyazların siyahlar üzerindeki egemenliğini meşru kılar.

Hegel ve Kant gibi dünyanın en önemli düşünürlerinin “siyahların köleliği” üzerinden ırkçılığı savunması tarihsel bir gerçekliği doğururken, yine adını tarihe not düşmüş olan Nelson Mandela’nın siyahlara yönelik mücadelesi ise ırkçılığa ve köleliğe karşı en önemli direnişi doğuruyor. Yine bu anlamda kapitalist moderniteye karşı ortaya koyduğu demokratik modernite ile adını dünyaya duyuran PKK Lideri Abdullah Öcalan’ın 25 yıldır İmralı’da köleliğe karşı direnişi sürüyor. Bu anlamda geçmişten günümüze modernitenin ürettiği argümanlara karşı, toplumun mücadelesi de kayda değer.

Yine tarihte ırkçılığıyla bilinen Alman Nazi ideolojisinin en çok ırkçılık uyguladığı, pogromlardan geçirdiği Yahudilerin, bugün Filistinlilere Siyonist ideoloji doğrultusunda ırkçı yaklaşımı da “üstün ırk” ideolojisinin doğurduğu tehlikeleri gözler önüne sermiş oluyor. Yine Türkiye’de Türklerin Kürtlere yönelik uyguladığı ve çok sayıda katliamla sonuçlanmış ırkçılığı da aynı ideolojinin farklı bir ırk tarafından sürdürüldüğünü gösteriyor. Modernite, Ortadoğu veya Avrupa ayrımı yapmaksızın ırkları birbirine düşman eder ve 8

milyarı aşan dünya nüfusunu, çeşitli savaş ve katliam yöntemleriyle istediği rakama indirir. Avrupa ülkelerinde mültecilere yönelik ırkçı saldırıların bir nedeni de budur.

Peki Türkiye’de ırkçılık ne boyutta? Gerek Avrupa gerekse de Ortadoğu açısından stratejik bir öneme ve coğrafik konuma sahip olan Türkiye, bir yandan Avrupa öte yandan ise Ortadoğu’daki egemen güçlerin adeta kuklası olarak kullanılıyor. Rakip sevmeyen ve güç gördüğü toplumu imha etmek için uğraş gösteren modernitenin, bu anlamda Türkiye’yi etkisi altına alması manidar. Modernite tarafından Türkiye’ye verilen en önemli rol şüphesiz ki Kürt düşmanlığı. Kürt düşmanlığını hat safhaya ulaştıran Türkiye, medyanın gücünü kullanarak tabanını genişletme çabasında. Ancak dijital çağ ve medya Türkiye’de nasıl kullanılıyor?

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yaşamın kolaylaşacağı yanılgısı, bilimin ve endüstrinin iktidarın tekelinde olduğu gerçeğinin göz ardı edilmesine yol açıyor. Gelişen teknoloji ile ırkçılık sadece fiziki bir saldırı değil, düşünsel bir saldırı halini de aldı. Öyle ki en çok dijital medya platformlarından artık ırkçılık kendini örgütler oldu. Kadına yönelik saldırılar, çocuğa yönelik saldırılar, azınlıklara yönelik saldırılar, dezavantajlı gruplara yönelik saldırılar, işçilere, emekçilere, dile, kültüre, sanata ve “yaşam”ın tüm alanlarına yönelik saldırılarda dijital medya en aktif rolü oynuyor.

Bazen bir haberin altına yapılan yorumlarda, bazen yaşanan kimi mağduriyetler üzerinden ırkçı saldırıları görebilmek mümkün. Elbette ki medya da bu ırkçılığın yayılması ve yaygınlaşmasında önemli bir rol oynuyor. Nasıl mı? Medya, kullandığı dil ile hedef gösterme, manipüle etme, algıları yönlendirme ve nefret söylemini yayabildiği gibi barışçıl bir toplumun inşasında da rol oynayabilir. Ancak bağımsız ve tarafsızlığını yitirerek iktidar tekeline girmiş günümüz medyasının oynadığı rol, ırkçılığı derinleştirmek ve toplumsal barışın inşasını önlemek.

Bu anlamda çağın en tehlikeli ve ölümcül ideolojisi olan ırkçılığa karşı toplumsal örgütlülüğü inşa etmek ve kapitalist moderniteye karşı demokratik modernite etrafında güçlü bir duruş sergilemek elzem.

“Yasal yanlışlar”

Ayşe Acinikli-15 Eylül 2024

Bu uygulamalarla mücadele etmeye çalışmak oldukça önemli; ama daha da önemlisi bu uygulamalara alışmamak ve normal kabul etmemek. Çünkü bunları normal kabul ettiğimiz müddetçe bu uygulamalar devam edecek. Bu arada burada uzun uzun anlattığım şeyin aslında çok kısa bir adı var: Düşman ceza hukuku...

Ceza hukukunda klişe veya durumuna göre klasik olarak değerlendirilebilecek en önemli söylemlerden bir tanesi yargılamanın amacının maddi gerçeğin ortaya çıkarılması olduğudur. Fakat, maddi gerçek Türkiye’de tarafların etnik kimliğine, statüsüne, bağlı olduğu siyasi partiye, cinsiyetine, cinsel yönelimine göre maalesef değişkenlik gösteriyor. Oysa, ortada tek bir maddi gerçek vardır ve adil bir yargılanmada bu gerçeğin değişmemesi gerekiyor.

Türkiye’nin hukuk tarihçesine ve hukuk eliyle yapılan haksızlıkları, hukuk eliyle temize çekilen cinayetleri, hukuk eliyle örtbas edilen suçları anlatmaya kalksak çok daha uzun vakte ve sayfaya ihtiyacımız olduğu tartışmasız bir gerçek. Fakat bütün bu tarih içerisinde Kürtlere uygulanan hukuku, hukuksuzluğun bazı güncel örneklerini ve maalesef sıradanlaştırılmaya çalışılan uygulamaları anlatarak gündemde tutmak zorundayız.

Kapalı bir alan düşünün, içerisinde insanlar var ve dışarıdan bazı insanlar içerideki insanlara saldırıyor, camları kırıyor, içeriye girmeye çalışıyor. Normal olan aslında polisin/kolluğun gelip saldırganları gözaltına alması ve saldırganların tutuklanmasıdır. Ya da üniversitede bazı öğrencilere satırlarla saldırıldığında ya da bu öğrenciler darp edildiğinde saldırganlarla ilgili işlem yapılması gerekir. Ama tabii ki Kürtseniz, Türkiye’de yaşıyorsanız ve politik kişilerseniz (bu şartın her zaman aranmadığını belirtelim) sizin için

normal yoktur. 7 Haziran seçimleri sonrası HDP binalarına yapılan saldırılarda göstermelik bir iki yer haricinde ya hiç gözaltı olmamış ya da daha da kötüsü saldırıya uğrayanlar gözaltına alınmıştır. Üniversitelerde ülkücülerin öğrencilere saldırması neticesinde tabii ki hiçbir ülkücü gözaltına alınmıyor; ama saldırıya uğrayanlar kendilerini savunmaya kalktıklarında “örgüt adına” bir şeyler yaptıkları için tutuklanıyorlar.

Mevsimlik çalışan Kürt işçiler de sık sık saldırıya maruz kalmasına rağmen yine de gözaltına alınıp uzaklaştırılanlar onlar oluyor. Bu durumun da maddi gerçeklikle bağdaşmadığı gayet açık.

Politik bir Kürt iseniz ve herhangi bir siyasi sebepten soruşturma/kovuşturmaya uğradiyseniz, ki hemen herkesin başına geliyor, gerçekten kolaylıklar diliyorum. Çünkü, böyle bir durumda baştan suçlu kabul edirsiniz ve normalde suçu işlediğinizin ispat edilmesi gerekirken tam tersine siz masum olduğunuzu ispat etmeye çalışırsınız. Aleyhinize her şeye değer atfedilir ama lehinize olanlar görmezden gelinir ve ceza hukukunun bütün değerleri ceza almanız için feda edilir. Yakın zamanda bir dosyamda önce inceleme yapıp sonra tutuklama yapması gereken sistem müvekkillerimi tutukladı ve şu anda inceleme raporu bekliyoruz.

Son dönemde halay çıktıkları, yani Kürtçe bir müzik eşliğinde dans ettikleri için tutuklanan kişileri de unutmamak lazım elbette. Kulağa oldukça absürt gelen bu durum, herhalde hukukta gelinebilecek son nokta olsa gerek.

Hemen bütün hukuk sistemlerinde hastalık ve yaşlılık infazın önünde engeldir. Hatta resmi söyleme baktığınızda Türkiye’de hastaların ve yaşlıların cezaevinde tutulmadığını bile düşünebilirsiniz; ama maalesef bu büyük bir yanılgı olur. Politik nedenlerle tutuklu bir Kürt, cezaevinde kalmasına engel bir hastalığı olduğunda ATK’dan “cezaevinde kalamaz” raporu almanın dışında bir de toplum için tehlike oluşturmadığını ispat etmek zorundadır. Ama boynu dışında vücudunu hareket ettiremeyen insanların dahi toplum için tehlikeli olduğu buyuruluyor emniyet tarafından gönderilen yazılarda. Ki, ATK’dan bu raporu almanın neredeyse imkansız olduğunu belirtmekte de fayda var. Hastalar ve yaşlılarla ilgili yapılan bütün infaz düzenlemelerinde politik mahpuslar kapsam dışı bırakılıyor. Ve cezaevlerinde ölüme terk ediliyor.

Resmi verilere ve dosya içeriklerine bakıldığı zaman aslında Türkiye’de hiç kimse Kürtçe konuştuğu için, Kürtçe şarkı dinlediği için veya sadece Kürt olduğu için öldürülmüyor. Maddi gerçek Kürtlük olmasına rağmen, sürekli başka bahaneler üretiliyor. Üstelik başka bahaneler iktidar içerisindeki Kürtlerin ağızından dillendiriliyor. Konya’da katledilen aile, Sakarya’da katledilen genç, Ankara’da Kürtçe müzik dinlediği için öldürülen genç, üniversitede Kürt olduğu için öldürülesiye dövülen gençler ve daha pek çok benzer olayda Kürt olunduğu için saldırıya maruz kalma, öldürülme, yaralanma devlet tarafından asla kabul edilmiyor. Yani, gerçek ölüm veya yaralanma nedenlerimizi bile geçiremiyoruz resmi kayıtlara. Yine bu tür suçlar organize bir şekilde işlense bile, asla bu örgütlü tavır, yani cezayı ağırlaştırma sebebi olacak bu husus kabul edilmiyor ve nedense suç hep sadece

tek kişinin üzerine kalıyor. Oysa, bu suçların çoğunluğu örgütlü ve planlı bir şekilde işleniyor.

Hukukun Kürtlere farklı uygulanmasının en bariz örneklerinden biri özel yetkili mahkemelerin ortadan kaldırılmasıyla yaşanan süreçtir. Balyoz ve Ergenekon davalarında özel yetkili mahkemelerin hukuka aykırı yargılama yapmış olması nedeniyle yeniden yargılamalarla dosyadaki kişilerin beraatine karar verilirken; Özel yetkili savcılıkların, mahkemelerin ve polislerin nedense Kürtlerin dosyalarında hukuka çok uygun davrandıkları kabul edilerek bu dosyalardaki hiçbir karara dokunulmadı. Oysa, zan altında olan kişi ve kurumların bütün işlemleri şüphelidir ve ceza hukukunda asıl olan şüpheden sanığın yararlanmasıdır. Hatta daha sonra aynı birimlerde görev yapan çoğu hakimin, savcının, polisin ve hatta dönemin ATK'sının bile talimatla işlem yaptığı ortaya çıktı ama bu yine de Kürtlerin yargılandığı dosyalar açısından bir fark yaratmadı.

Aynı hukuka aykırılık durumu DGM yargılamaları açısından da yaşandı. AİHM tarafından uzunca bir süre DGM yargılamalarında mahkeme heyetinde askeri üye bulunması nedeniyle burada yapılan yargılamaların yinelenmesi kararı veriliyordu, yani bunun hak ihlali olduğu kabul ediliyordu. Ama bu kararların maalesef pratikte bir karşılığı olmuyor, usulü işlemler tekrarlanarak aynı cezalar verilmeye devam ediyordu. Daha sonra AYM'nin verdiği Abdullah Altun kararı bunu değiştirdi. Fakat bu değişiklik birkaç göstermelik karar dışında Kürtleri etkilemedi. Şu anda dışarda olan, 90'ların iklimini yaratmaya çalışan, öldürme/ işkence etme suçlamaları nedeniyle ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan Hizbullah üyeleri sessiz sedasız bir biçimde bu karara dayanılarak salıverildi. Bu karardan yararlanan sadece Hizbullah değil, İbda-C, İslami Hareket gibi diğer 90'lar İslami örgütleri oldu.

Kürtlere dönük hukuk uygulamalarında en çok can yakan, en çok içimizi acıtan şeyse elbette ki cezasızlık politikası. Panzer çarpması sonucunda ölen çocuklar, kurşun sekmesi(!) sonucunda ölen çocuklar, hedef gözetilerek öldürülen çocuklar ve insanlar... Maalesef öldürülen kişiler Kürt oldukları için öldüren polisler ya hiç ceza almıyor ya da trajik bir şekilde düşük, ödül gibi cezalar alıyorlar. Üstelik buradaki tek sorun kişisel olarak verilmeyen cezalar değil, verilmeyen bu cezaların gelecekte işlenecek yeni suçlara yol açması. Çünkü böyle bir durumda ceza almayacağını bilenler daha da cesur davranıyor ve bir yaptırımı olmadığı için bu ölümler artıyor. Burada uygulanan hukukta hem polis hem savcı hem de mahkemeler sanıkların avukatı gibi davranıyor. Suçu işleyen kişi, delilleri karartıyor. Öyle bir yargılama yapılıyor ki maddi gerçek hak getire.

Burada biraz da sarkastik bir dil kullanarak anlattığım şeyleri yazması elbette ki çok zor değil; fakat bütün bu olaylarda kararın hayatları, özgürlükten uzak geçen zamanları düşündüğümüzde her bir olayın kendi özelinde ne kadar zor olduğunu ve toplumun ne kadar büyük bir kesimini etkilediğini unutmamak gerekiyor. Bu uygulamalarla mücadele etmeye çalışmak oldukça önemli; ama daha da önemlisi bu uygulamalara alışmamak ve

normal kabul etmemek. Çünkü bunları normal kabul ettiğimiz müddetçe bu uygulamalar devam edecek.

Bu arada burada uzun uzun anlattığım şeyin aslında çok kısa bir adı var: Düşman ceza hukuku...

Türkiye’de Kürtlerin ana dilde eğitim deneyimi

Dilan Güvenç-15 Eylül 2024

Türkiye’de Kürtlere yönelik inkâr ve imha siyaseti, Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren çeşitli aşamalarda uygulanmıştır. Osmanlı döneminde Kürtler tanınırken, Cumhuriyet’in ilanından sonra Kürt kimliği reddedilmiş ve Kürtler “Dağ Türkleri” olarak adlandırılmıştır. Bu politikanın temelleri, Türkiye’nin ulusal kimlik inşası sürecinde atılmıştır. Cumhuriyetten günümüze uygulanan imha inkar politikaları yüz yıllık asimilasyon politikalarının devamı şeklindedir

Türkiye’de Kürt diline yönelik özel savaş politikaları, devletin Kürt kimliğini ve kültürünü hedef alarak Kürt kimliği zayıflatma ve yok etme amacı güden bir dizi uygulamalarla günümüzde en ağır şekilde yürütülmektedir. Bu politikalar, dilin kamusal alanda kullanılmasını, kültürel faaliyetlerin sürdürülmesini ve dilin eğitim sisteminde yer almasını engellemeyi amaçlamıştır. Kürtler, bu baskılara rağmen dil ve kimlik mücadelesini sürdürmüş ve kültürel direnişlerini çeşitli yollarla devam ettirmiştir.

Kürt diline yönelik saldırılar, özellikle Kürt nüfusunun yoğun olarak yaşadığı kentlerde tarih boyunca çeşitli şekillerde gerçekleşmiştir. Bu saldırılar, genellikle siyasi, kültürel ve eğitim alanlarında dilin bastırılması veya yasaklanması şeklinde kendini göstermiştir. Kürt dili, Kürt halkının kimliğinin önemli bir parçası olduğu için bu baskılar, dilin korunmasını ve yaşatılmasını zorlaştırmıştır.

Kürt diline yönelik saldırılar, Türkiye’deki Kürt kimliğine karşı süregelen baskı ve ayrımcılık bağlamında hala devam etmektedir. Bu saldırılar, Kürtçe konuşan veya Kürt kültürünü açıkça ifade eden kişilere yönelik şiddet, tehdit ve dışlama biçiminde kendini göstermektedir.

Son zamanlarda, Kürtçe dilinin kamusal alanda kullanımı üzerindeki baskılar artmıştır. Kürtçe konuşanlar, özellikle Kürtçe şarkılar söyleyen ya da Kürtçe konuşan bireyler, milliyetçi grupların ve bazı yerel halkın saldırılarına maruz kalmıştır. Bu tür saldırılar genellikle hükümetin politikalarının bir sonucu olarak görülmektedir, çünkü bu politikalar, Kürt kimliğini ve dilini marjinalleştiren toplumsal bir atmosfer yaratmaktadır. Kürt işçilerin ve öğrencilerin, Kürtçe konuştukları için ayrımcılığa uğramaları yaygın bir sorundur. Örneğin, Kürtçe konuşan bir mevsimlik işçinin ırkçı saldırıya uğraması, bu tür toplumsal baskıların devam ettiğini göstermektedir.

Kürtlere yönelik ırkçı saldırıların etnik ve dilsel nefretin yoğun olduğu bölgelerde hâlâ yaygın olduğunu ortaya koyuyor. Kürtlere yönelik **inkâr ve imha siyaseti**, Kürt kimliğinin, dilinin ve kültürünün yok sayılması, bastırılması ve asimilasyon yoluyla ortadan kaldırılması amacıyla uygulanan yüzyıllık politikalar. Bu siyaset, özellikle Türkiye’de devlet politikalarının bir parçası olarak yürütülmüş, Kürtlerin siyasi, kültürel ve sosyal haklarına yönelik sistematik bir baskı oluşturmuştur. Bu süreçler tarihsel olarak Kürt halkının varlığını reddetmeye, kimliğini yok saymaya ve onların farklı milletlerin bir parçası olduklarını iddia etmeye dayalıdır.

Türkiye’de Kürtlere yönelik inkâr ve imha siyaseti, Cumhuriyet’in kuruluşundan itibaren çeşitli aşamalarda uygulanmıştır. Osmanlı döneminde Kürtler tanınırken, Cumhuriyet’in ilanından sonra Kürt kimliği reddedilmiş ve Kürtler “Dağ Türkleri” olarak adlandırılmıştır. Bu politikanın temelleri, Türkiye’nin ulusal kimlik inşası sürecinde atılmıştır. Cumhuriyetten günümüze uygulanan imha inkar politikaları yüz yıllık asimilasyon politikalarının devamı şeklindedir.

1. Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924)

Tevhid-i Tedrisat Kanunu, tüm eğitim kurumlarını devlet denetimine alarak medreseleri kapattı. Medreseler, Kürtler için önemli eğitim kurumlarıydı çünkü Kürtçe eğitim verilen az sayıdaki kurumsal yapıdan biriydi. Bu kanunla birlikte Kürtçe eğitim imkanı büyük ölçüde ortadan kaldırıldı ve dilin kamusal alandaki varlığı ciddi şekilde sınırlandı.

2. Şark Islahat Planı (1925)

Kürt kimliğinin ve dilinin kamusal alandan silinmesi amacı güden bu plan kapsamında, Kürtçenin kullanımı özellikle kamusal alanlarda yasaklandı. Kürtçe konuşmak, yazmak ve kamu kurumlarında bu dili kullanmak yasak hale geldi.

3. Güneş Dil Teorisi ve Türk Tarih Tezi (1930’lar)

1930’larda Atatürk’ün teşvikiyle ortaya çıkan bu teoriler, tüm dillerin kökeninin Türkçe olduğunu savundu. Bu çerçevede, Kürtçe ve diğer azınlık dillerinin varlığı inkar edildi ve Türklüğe dayalı bir ulusal kimlik yaratılmaya çalışıldı.

4. Yatılı Bölge Okulları ve Asimilasyon (1960'lar)

1960'larda açılan Yatılı Bölge Okulları, Kürt çocuklarının ana dillerinden uzaklaşarak Türkçe eğitime tabi tutulması amacıyla kuruldu. Bu okullar, Kürt kimliğinin ve dilinin silikleşmesine ve asimilasyonuna hizmet etti.

5. 1982 Anayasası ve 2932 Sayılı Kanun (1983)

1982 Anayasası, Türkçeden başka bir dilde eğitim yapılmasını yasaklayan hükümler içeriyordu. 2932 sayılı kanun ise Kürtçenin basın, yayın, konuşma ve diğer tüm kamusal alanlarda kullanımını yasakladı. Bu yasa, Kürtçenin kamusal alandaki varlığını tamamen ortadan kaldırmaya yönelik sert bir adım olarak kabul edilir.

6. 1990'lar ve 2000'ler Reformları

1991'de Kürtçe üzerindeki bazı yasaklar kaldırıldı, ancak bu süreçte eğitim ve resmi kurumlarda Kürtçenin kullanımı sınırlı kaldı. Avrupa Birliği'ne uyum süreciyle birlikte, 2000'li yıllarda Kürtçe üzerindeki yasaklar hafifletildi. **TRT 6** gibi Kürtçe yayın yapan televizyon kanalları açıldı, üniversitelerde Kürt dili üzerine eğitim vermeye başlandı.

7. Demokratik Açılım ve Çözüm Süreci (2009)

AK Parti hükümeti tarafından başlatılan bu süreçle, Kürtçe kamuoyunda daha görünür hale geldi. TRT 6'nın yanı sıra, Mardin Artuklu Üniversitesi'nde Kürt Dili ve Edebiyatı lisans ve yüksek lisans programları açıldı. 2012-2013 eğitim yılında Kürtçe, ilkokul ve ortaokullarda seçmeli ders olarak verilmeye başlandı.

Bu gelişmelere rağmen, Kürtçe üzerindeki yasaklar ve kısıtlamalar tam anlamıyla kalkmamış ve Kürtçenin kamusal ve resmi kullanımı hala sınırlı kalmıştır.

Asimilasyon ve Göç Ettirme Politikaları

Kürtlere uygulanan inkâr ve imha politikalarının en önemli unsurlarından biri de **asimilasyon** ve **zorunlu göç** ettirme politikalarıdır. Özellikle Türkiye'de Kürtlerin yaşadığı bölgeler boşaltılmış, Kürtler batı bölgelerine göç etmeye zorlanmıştır. Türkiye'de 1990'larda köy boşaltma politikaları çerçevesinde yüzlerce Kürt köyü boşaltılmış, yakılmış Kürtler batı şehirlerine göç etmek zorunda bırakılmıştır.

Kültürel Soykırım

Kürtlere yönelik inkâr ve imha siyasetinin bir diğer boyutu da **kültürel soykırım**dır. Kürt dili, edebiyatı, müziği ve kültürel mirası bastırılarak ya da yok sayılarak, Kürt halkının kültürel varlığı ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu politikanın en somut örneklerinden biri, Kürtçe eğitim ve yayıncılık üzerindeki kısıtlamalar ve yasaklar olmuştur.

Kürtlere yönelik inkâr ve imha siyaseti, Kürt kimliğinin, dilinin ve kültürünün ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir dizi politika ve uygulamayı kapsamaktadır. Bu politikalar, Kürt halkının kimliğini bastırmayı ve onları asimile etmeyi hedefleyen devlet politikalarının

bir parçası olarak uygulanmıştır. Ancak Kürt halkı, bu baskılara karşı direniş göstermiş, dilini ve kültürünü koruma mücadelesini sürdürmüştür.

Türkiye’de Kürtlerin anadil mücadelesi

Türkiye’de Kürtlerin ana dil mücadelesi, Cumhuriyet dönemine kadar uzanan köklü bir tarihe sahiptir. Cumhuriyet öncesi dönemde, Kürtler ana dillerini serbestçe kullanabilmekteydiler. Ancak Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasıyla birlikte, Kürt dilinin ve kimliğinin inkârı ve asimilasyonu hedefleyen politikalar uygulanmaya başlandı. Bu süreçte birçok isyan, bu politikalara karşı bir tepki olarak ortaya çıktı; Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı ve Dersim isyanları bu dönemin önemli örneklerindedir.

1950’li yıllardan itibaren Kürtçe dil mücadelesi, “İleri Yurt” ve “Şarkın Sesi” gibi dergilerin yayınlanmasıyla somutlaşmaya başladı. 1960’larda yaşanan “49’lar Olayı” gibi davalar, Kürtçe’nin resmi olarak yasaklanması ve bu mücadeleyi yürüten kişilerin tutuklanmasıyla sonuçlandı.

Türkiye’de yaşanan darbeler ve askeri müdahaleler, Kürt diline yönelik baskıları daha da artırdı. 2000’li yılların başında ise, Kürtçe eğitimi ve dil hakları konusunda bazı gelişmeler yaşandı. 2001’de İstanbul Üniversitesi’nde başlayan dilekçe eylemleri, 2002’de özel Kürtçe kurslarının yasal zemin kazanmasını sağladı. Ancak bu kurslar, siyasi nedenler bahane edilerek kapatıldı.

Kürt dilini koruma ve geliştirme hareketleri, bu süreçte önemli bir rol oynadı. 1992’de kurulan İstanbul Kürt Enstitüsü ve 2004’te kurulan Diyarbakır Kürt Enstitüsü, Kürt dilinin ve kültürünün yaşatılması ve yaygınlaştırılması için çaba gösterdi. Ayrıca 2014’te Diyarbakır’da açılan Ferzad Kemanger İlkokulu, devletin baskılarına rağmen Kürtçe eğitim vermeyi başardı ancak okul daha sonra kapatıldı.

Sonuç olarak, Türkiye’de Kürtlerin ana dil mücadelesi sürekli bir direniş ve toplumsal mücadele süreci olarak devam etti. Kürtler, devletin baskı ve asimilasyon politikalarına rağmen dilini ve kimliğini savunmaya devam etti ve bu mücadele, çeşitli dernek, vakıf ve kültürel kuruluşlar aracılığıyla sürdürülüyor.

Kürtler imha inkar politikalarına karşı yaşamın her alanında diline, kültürüne sahip çıkmalıdır. Özellikle Kürt dilinin resmi dil ve eğitim dili olabilmesi için mücadele etmelidir. Kürtçenin yaşamsallaştırılması için her yerde ve her zaman Kürtçe konuşmakta ısrar etmelidir.

Çocukların gözü üzerimizde: Söz vakti değil eylem vakti

Beritan Elyakut-15 Eylül 2024

Kadınlar ve halk olarak Ceylan'ın, Cemile'nin, Leyla'nın, Narin'in ve saymadığım katledilen onlarca çocuğun gözleri üzerimizdeyken yerimizde durup gündem değiştirenlere izin vermemeliyiz. Bu tür katliamlar karşısında toplumsal bilinçlenmenin artması, etkili reformların yapılması, yargının cezasızlık politikasındaki ısrarından vazgeçmesi gerekliliğini artık daha gür ve ortak sesle haykırmaya devam etmeliyiz

Tüm ülkenin gözlerini çevirdiği Diyarbakır'ın Bağlar ilçesine bağlı Tavşantepe (Çulî) Köyü'nde katledilen Narin Güran'ın cansız bedenine ulaşıldı. Küçük bir bedene kıyanlar hala net bir şekilde bulunmamış olsa da bir itirafçının beyanlarından yola çıkılarak şu anda belli başlı bir yol tutturulmuş görsel şovuyla karşı karşıyayız. 19 gün boyunca 120 haneli bir köyde Narin'e ne olduğu, kimin katlettiği delillerine ulaşamayan iktidar ekranlarda ise deyim yerindeyse görsel şov yaptı. Oysa Narin'in günler öncesinden bulunduğu, kamuoyundan gizlendiği ardından ise defalarca aranan dere yatağına getirildiği iddiaları gündemdeki yerini koruyor.

Narin'in katledilmesi, medyanın magazinleştirme tarzı ve toplumsal yıkımı derinlemesine ele almayı gerektiriyor. Her ne hikmetse medya bir anda olayın detaylarını çarpıtarak, toplumun dikkatini daha çok kışkırtıcı unsurlara çekme eğilimine yöneldi. Bu yaklaşım, olayın gerçek boyutlarını ve toplumsal etkilerini göz ardı etti. Arka planda yatan aile dinamikleri de göz ardı edilince de sorunun yüzeysel bir şekilde ele alınmasına neden olundu. Narin'in ölümü, toplumda geniş yankılar uyandırdı ve çeşitli açılardan ele alındı. Toplumun bu katliamı nasıl algıladığı ve ele aldığı, medyanın olay üzerindeki etkisi, toplumsal duyarlılık, hukuksal süreçler ve ailevi dinamikler tarafından şekillendi.

Medyanın magazinsel yaklaşımı

Medya, Narin'in ölümünü genellikle duygu sömürsü yaparak veya olayın sansasyonel yönlerine odaklanarak ele aldı. Bu yaklaşım, olayın toplumsal ve hukuksal boyutlarını gölgede bıraktı. Medya, olayın derinliklerine inmeyip daha çok ilgi çekici detayları öne çıkararak halkın dikkatini kısa süreli, duygusal tepkilere yönlendirdi. Bu durum, olayın gerçek bağlamının ve çözüm yollarının tartışılmasını zorlaştırdı. Zorlaştırmakla da kalmayıp bazı kirli ellerin müdahalesinin de bariz olduğu çarpıtma ve hedef şaşırtma çalışmalarına başladı. Öyle ki iktidara yakın medya kuruluşları avukatların dahi ulaşamadığı tutanıklara bir şekilde ulaşarak servis etti. Ve ülkeye "yasak aşk" adı altında basit, sığ bir tez sunarak gündemi değiştirme derdine girdi. Narin'in kimler tarafından katledildiği, yargı önünde hesap verme idealini bir kenara atan bu sözde gazetecilerin tek derdi "magazinsel" bir iki haber daha yapmak ve köyde gizlenen gerçekleri de ört pas etmek olmuş.

Toplumda, Narin'in ölümü karşısında geniş bir üzüntü ve öfke dalgası oluştu. Sosyal medya ve kamuoyu olayın adaletli bir şekilde çözülmesi gerektiğini vurguladı. Birçok kişi, hukuksal süreçlerin yetersiz olduğunu ve adaletin sağlanması için daha etkin önlemler alınması gerektiğini belirtti. Ayrıca, bu katliam, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddet konularında daha geniş bir farkındalık yaratmış gibi görünse de olayın iç yüzüne baktığımızda son süreçte yayılarak devam eden çürümeyi gözler önüne serdi. Çürüme öyle yavaş yavaş yayılmadı. Bölgede 2016 yılında gerçekleşen kayyum atamaları kadın kurumlarını, çocuk kurumlarını tamamen işlevsiz hale getirdi. Bu süreçte yaşanan boşluklarda da kayyımlar çürümeyi en hızlı şekilde yayarak yürüttü.

Hukukun yok oluşu!

Narin'in ölümü, hukuksal sistemin eksikliklerini ve yokluğunu da gözler önüne serdi. Adaletin sağlanması sürecindeki aksaklıklar, medya ayağıyla bir yandan ailelerin yaşadığı acıyı derinleştirirken diğer yandan da toplumsal güveni sarstı. Hukuksal eksiklikler hem ceza adaletinin hem de sosyal hizmetlerin ne kadar yetersiz olduğunu ortaya koydu. Bu eksiklikler, toplumda adalet arayışının önemini daha da vurguladı.

Narin'in ölümünün arka planında yatan aile dinamikleri genellikle göz ardı edildi. Medyanın ve toplumun olayın yüzeysel unsurlarına odaklanması, aile içi şiddet, toplumsal baskılar ve psikolojik etkiler gibi daha derin konuları ele almayı engelledi. Ailevi sorunların ve toplumsal baskıların, katliamın kökeninde yatan nedenler olarak daha fazla dikkate alınması gerektiği öne çıktı. Ailenin bazı siyasi organlarla "40 yıllık" dostluğu Narin'in bulunması üzerinden değil köyde gizlenmek istenen daha büyük olaylarla ilgili olduğu herkesin kafasını kurcalamaya başladı. Narin'in katledilmesi belki de Hizbullah'ın bugüne kadar gün yüzüne çıkmamış ve bu köy eliyle ört pas edilen tüm katliamlarını da açığa çıkaracaktı. Köyde yapılan yeraltı görüntüleme aramalarında çok sayıda silahın bulunduğu ve toplu mezarların olduğu iddiaları gündeme bomba gibi düştü. "Bu silahlar köyde neden saklandı ve toplu mezarlar kimlere aitti?" sorularının önüne geçmeye çalışan

siyasiler ve bazı medya kuruluşları “yasak aşk” gibi toplum tarafından kabul görmeyecek bir gerekçe ile hedef şaşırtma girişimine başladı.

Toplumsal uyanış

Narin’in ölümü toplumsal bir uyanışa neden olduğu gibi aynı zamanda 90’lı dönemlerde yaşanan faili meçhul cinayetlerin bu köy üzerinden gerçekleşmiş olabilme olasılığını da önümüze koyuyor. Katliam, medyanın olayları nasıl magazinleştirdiğini, hukuksal eksiklikleri, toplumsal duyarlılığı ve aile dinamiklerini bir kez daha gözler önüne serdi. Ayrıca bazı sözde siyasetçiler namus, ahlak, din ve DEM Parti üzerinden gündemler oluşturarak katliamın halkın dikkatini çekmesini engelleme, dağıtma girişiminde bulunmaya devam ediyor. Bu, Narin’in katledilmesinin üzerine örtü çekmek ve toplumu başka konulara yönlendirmek amacıyla yapılıyor. Bu söylemlerle aslında hem Narin’in kimler tarafından katledildiğinin hem de köyde geçmiş dönemlerde neler yaşandığı gizlenmeye çalışılıyor.

Katledilen her çocuğun gözü üzerimizde...

Narin’in cansız bedeni bulundu ancak bundan sonrası çok önemli bir süreç olarak karşımızda duruyor. Kadınlar ve halk olarak Ceylan’ın, Cemile’nin, Leyla’nın, Narin’in ve sayamadığım katledilen onlarca çocuğun gözleri üzerimizdeyken yerimizde durup gündem değiştirenlere izin vermemeliyiz. Bu tür katliamlar karşısında toplumsal bilinçlenmenin artması, etkili reformların yapılması, yargının cezasızlık politikasındaki ısrarından vazgeçmesi gerekliliğini artık daha gür ve ortak sesle haykırmaya devam etmeliyiz. Söz verecek durumu çoktan aşmış bulunduğumuzu bilerek gündemi değiştirenlerin, yargıyı tekelleştirenlerin yakasını ortak bilinç ve kararlılıkla tutup bırakmama vaktidir.

Kapitalist patriyarka ve kadın emeği

Hicran Urun-15 Eylül 2024

Kapitalist sistemin neredeyse varoluş koşulunu yaratan ev içi yeniden üretim emeği, yani ücretlendirilmeyen kadın emeği, kadını yok sayarken aileyi ve kapitalizmi besliyor

Ekonomi de diğer pek çok alan gibi erkek egemen bir yapıya sahip. Buna bir de sendikaların erkek egemen yapısını eklediğimizde emek ve istihdam alanında kadınların kadın olmaktan kaynaklı yaşadıkları sorunlar çok daha az görünür.

DİSK üyesi Genel-İş'in Araştırma Dairesi'nin (Emek Araştırma-EMAR) 8 Mart vesile ile bu yıl yayımladığı "Kadın Emeği Raporu"na göre;

- Türkiye'de istihdamda cinsiyet açığı yüzde 34,6!
- Her 10 kadından sadece 3'ü çalışma hayatında!
- İşçileşme artıyor: Kadın istihdamının yüzde 73,5'i işçi; yüzde 1,8'i işveren!
- Kamuda istihdamın sadece yüzde 34'ü kadın!
- Türkiye'de kadın işsizliği, AB ve OECD üye ülkelerinin 2 katından fazla!
- Geniş tanımlı kadın işsiz sayısı 4,5 milyon civarında!
- 12 milyona yakın kadın; ailevi ve kişisel nedenler ve ev işleri dolayısıyla çalışma hayatına katılamıyor!
- İstihdamdaki kadınların yüzde 30,8'i kayıt dışı çalıştırılıyor!
- 3 milyon 248 bin kadın sosyal güvenceden yoksun!

Yine aynı rapora göre, OECD üye ülke ortalamasında istihdamda toplumsal cinsiyet açığı oranı yüzde 12,1 ve AB üyesi ülkelerde de yüzde 10,7. Türkiye’de ise bu oran oldukça yüksek olup yüzde 34,6.

Bu veriler bir kez daha gösteriyor ki kapitalizmin ve erkek egemenliğinin yarattığı güvencesizliği, yoksulluğu, işsizliği, savaşı, ırkçılığı ve militarizmi en yoğun ve en ağır biçimiyle kadınlar yaşıyor. Özellikle Türkiye’de kadınlar, “ucuz emek – kutsanmış annelik” rolleri arasında kısırılmaya çalışılıyor.

AKP iktidarının ‘kutsal annelik’ rolleri arasında sıkıştırmaya çalıştığı kadınların, ev eksenli emeği kadın hareketleri dışında pek de dillendirilmiyor.

Oysa hane içi karşılıksız emek; ‘Piyasada bir değer olarak karşılığı olmayan, ekonomik ya da ekonomiyi doğrudan etkileyen faaliyetler olarak tanımlanan ve hane halkının sadece bakımını değil, toplumsal hayat içinde yer almalarını sağlayacak tüm değerlerin üretimini ve yeniden üretimini de kapsayan’ devasa bir emek.

Raporda da bahsedilen 12 milyona yakın! ‘çalışma hayatına katılamayan’ kadının ev içi emeği görmezden gelinirken, kapitalist patriyarkal sistemin de başlıca yeniden üretim mekanizmalarından birini oluşturuyor.

2023 yılı 4. çeyrek verilerine göre, 8 milyon 606 bin kadın ev işleri nedeniyle çalışma hayatına dâhil olamadığını belirtirken ev işleri nedeniyle çalışma hayatında yer alamadığını belirten erkek verisi bulunmuyor. Benzer bir şekilde ailevi ve kişisel nedenlerle çalışma hayatına dâhil olamadığını belirten kadın sayısı ise 3 milyon 144 bin.

Kapitalist sistemin neredeyse varoluş koşulunu yaratan ev içi yeniden üretim emeği, yani ücretlendirilmeyen kadın emeği, kadını yok sayarken aileyi ve kapitalizmi besliyor.

Silvia Federici, ‘Ücret patriyarkası’ kitabında, aile ve kapitalizmin kadın emeği üzerinden yükselişi ile ilgili şunları söylüyor: “Aile, kapitalizm öncesi bir yapı olmak şöyle dursun, emek gücünün niceliğini, niteliğini ve denetimini güvenceye alması maksadıyla sermayenin sermaye için yarattığı bir kurumdur... özünde, ücretsiz emeğimizin, ücretsizlik yüzünden erkeklere muhtaç kalmamızın ve bunun sonucunda da işçi sınıfı içerisindeki bir bölünmenin kurumsallaşmasıdır...”

Bir de ücretli ev içi emeği harcayan yani ev işçisi kadınlar var ki, bu kadınlar ev içinde ücretli olarak çalışsa dahi bu “çalışma” olarak görülüyor ve bu alanda kadınlar güvencesiz çalıştığı gibi birçok ayrımcılık ve dışlanmaya da maruz kalıyor.

Uluslararası Çalışma Konferansı, 2011 yılı haziran ayında 189 sayılı Ev İşçileri Sözleşmesi’ni ve 201 sayılı Tavsiye Kararı’nı benimsedi. ILO’nun bu belgeleri, ev işçisi kadınların güvencesiz emeğini güvence altına almayı ve bu konuda farkındalık yaratmayı hedefliyor.

Bu karar sonrasında Uluslararası Ev İşçileri Ağı, tüm hükümetleri ILO C189’u imzalamaya davet etti. Türkiye henüz bu sözleşmeyi imzalamadığı için yasal düzenlemeleri de yapmadı.

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi, Türkiye’de de ev işçilerinin sayılarına ilişkin yeterli bir istatistik bulunmuyor. Ancak ILO verilerine göre dünyada 50 milyonla yüz milyon arasında ev işçisi bulunuyor.

“En güvencesiz çalışan gruplar” arasında yer alan ev işçisi kadınlar, kayıt dışı ve statüsüz olarak ev temizliği, yaşlı ve çocuk bakımı gibi alanlarda emek üretiyor. ILO C189’u imzalamayan Türkiye’de ev işçileri yasa kapsamına alınmadığı için ağır koşullarda ve güvencesiz çalışıyorlar. Ev işçisi kadınların İş Kanunu’nda dahi yerleri yok!

Sonuç niyetine

Kadınlar, ‘kutsal aile’ yalanları ile ev içine hapsedilip istihdam alanlarından uzaklaştırılırken, ev içinde, fabrikada veya plazalarda emeği sömürülürken ‘ne yapmalı’ sorusunun cevabı kadın özgürlükçü, eşitlikçi bir ekonominin inşasında gizli. Bunun için de öncelikle mevcut sistemi kökünden sökmeye çalışan kolektif bir mücadele şart. Çünkü biz kadınlar, emeğimizi sömüren ve bizi yok sayan bu sistemin beslediği patriyarkadan da aileden de alacaklıyız.

Kaynak: DİSK-EMAR Kadın Emeği

Raporu: <http://https://www.cloudsdomain.com/uploads/dosya/48199.pdf>